

fractu sui criminis potiri debet, neque raptam plenam habet sui libertatem.

Cap. VII. Multi sunt qui vagantur, & incertas habent sedes, & ut improbi sunt ingeni, prima uxore relata, aliam & plerumque plures, illa vivente, diversis in locis ducent, cui morbo cupiens sancta Synodus occurrere, omnes ad quos spectat, patremonio admodum, ne hoc genus hominum vagantium ad matrimonium facile recipienti: Magistratus etiam horitur seculares, ut eos severe coegerant; Parochis autem precipit, ne illorum matrimonii inter sint, nisi prius diligenter inquisitionem fecerint, & re ad Ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendo obtinuerint.

Illos qui simul plures habent viventes uxores, excommunicatione damnat Concilium Agathense can. 25, habetur vero apud Gratianum 33, qu. 2. c. seculares qui conjugale.

Cap. IX. Ita plerumque temporalium Dominorum ac Magistratum manis oculus terreni affectus arguit expeditates excusat, ut viros & mulieres sub eorum jurisdictione degentes, maxime dives, & spem magnam hereditatis habentes, miseri & penitus adiungit cum iis matrimonium invitum contrahere, quos ipsi Domini vel Magistratus illis prescriperint. Quare, cum maxime nefarum sit matrimonii libertatem violare, & ab eis injuries nasci, a quibus iura exspectantur; precipit sancta Synodus omnibus, cuiuscumque gradus, dignitatis & conditionis existant, sub anathematis pena, quam ipso facto incurvant, ne quovis modo, directe vel indirecte, subditos suos, vel quocumque alios cogant, quo minus libere matrimonia contrahant.

Libertati matrimoniorum provisum est c. cum locum, c. requisitum, c. Gamma, de sponfali, &c. nullius, 136. qu. 2. ubi anathematis quoque pena infligitur. In Regno Gallie constitutio Blefensium comitorum illos Doceinos, aut Magistratus, qui subditas personas invitans ad matrimonium compellunt, de gradu dejecti nobilitatis, & penitus subiecti criminis raptus.

68. Sub eadem Sessione XXIV, sanctionibus de Matrimonio, adjiciuntur decreta de reformatione sacre discipline. Quorum cap. 1, agit de Episcoporum electionibus, quae ejus momenti sunt, ut si pro rei magitudine expendantur, nunquam satius cautum de his videri possit. Totius enim familiae Domini status & ordo nubat, si quod requiratur in corpore, non inventari in capite. Itaque statuit, ut cum primum Ecclesia vacaverit, supplications ac preces publice privatinque habeantur, atque capitula per civitatem & diocesum indicantur, quibus Clerus populisque bonum Pastorem a Deo valeat impetrare. Omnes vero & singulos, qui ad promotionem presbiterorum quocumque jus habent, aut aliquin operam suam praestant, mortaliter peccare declarant, nisi quos digniores & Ecclesie magis utiles ipsi judicaverint. Non quidam precibus hominum vel quovis humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis perfici diligenter curaverint, & quos ex legitimo matrimonio natos, & vita, etate, & doctrina atque omnibus aliis qualitatibus preditos sciant, qua juxta sacros canones & decreta requiruntur.

69. Cap. II. Sancti, ut singulis trienniis Concilia Episcoporum provincialia renoventur, quotannis vero dioecesana. Hac de re videtur posse, que superius concessi ad Nicenam Synodi can. 5.

70. Cap. III. Decernit de visitationibus in Diocesi facientis singulis annis: aut si amplitudo dioecesis non id permittat, singulis saltenti bienniis. Atque ob rationabiles causas Metropolitanis pristina iura provinciam suam visitandi admittit, nisi ob causam, qua fuerit in provinciali Synodo approbata.

71. Cap. IV. Moneat Episcopus populum diligenter tenet unumquemque parochia sua interesse, ubi commode id fieri potest, ad audiendum Verbum Dei. Nullus autem secularis, vel regularis, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum, contradicente Episcopo predicare presumat. Idem etiam saltem Dominicis, & aliis festivis diebus, pueros in singulis parochiis fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum & parentes, diligenter ab iis, ad quos spectabit, doceri curabunt.

De prohibita secularibus & regularibus quibuscumque praedicatione injusus Episcopi, hoc idem statuerat Viennense in Gallia Concilium generale, simileque de confessionum auditione, idque habetur Clement. dum, de Sepultur. & firmatur in Gallia editio Melodoniensis, art. 6. & constitutionibus Gregorii XV. que incipit, Inscrutabilis, & Clementis X. ann. 1670. que incipit, Superna.

72. Cap. VI. Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, ex delicto occulto provenientibus, exceptis diuis deducitis ad forum contentiam, dispensare, & in quibuscumque casibus occultis etiam Sedis Apostolica reservatis delinquentes quoquaque fibi subditos in Diocesi sua per seipso, aut Vicarium ad id specialiter deputandum, in foro conscientie gratis absolvere imposta penitentia salutari. Idem & in heresis crimine in eodem foro conscientie eis tantum, non eorum Vicariis sit permisum.

Quid si contingat, Episcopum ipsum his censuris as delictis occultis esse irretitum? Eo casu docent Joannes Gallemartius, & Augustinus Barbofa, in hoc ipsum caput scribentes, licum esse in hac prolapso Episcopo ad se absolvendum proprium fibi diligere Confessorem, cum eadem auditoritate quam potest erga proprios fibi subditos exercete. Idem partiter admonent sub nomine absolutorium & dispensationis, quam potest Episcopus indulgere in occultis, nequaquam comprehendendi rehabilitations, pro quibus recurretum est ad Apostolicam Sedem. Atque ita posse quidem ab Episcopo in occultis v. g. simonia absolvit simonia crimen, & inde consurgentem excommunicationem: nullatenus tamen rehabilitari simoniacum ad beneficia in posterum obtinenda, neque ad retinenda beneficia, eorumque fructus, quae & quos per simoniam illam occultam est adeptus.

Cap. VIII. Apostoli moner. 1. Timot. 5. publice pecantes palam esse corripiendos. Quando igitur ab aliquo publico & in multorum conspectu crimen commissum fuerit, unde alios scandalo offensos commotissimis fuisse non sit dubitandum, huic condignam pro modo culpe paenitentiam injungi oportet publicam, ut quos exemplo suo ad radum provocavit, sua emendationis testimonio ad reclam revocet vitam. Episcopus tamen publica hoc paenitentie genu in aliud secretum poterit commutare, quando ita magis judicaverit expedire. In omnibus etiam Cathedralibus Ecclesie, ubi id commode fieri poterit, penitentarius aliquis cum unione prebenda proxime vacature ab Episcopo instituiratur, qui dum confessiones in Ecclesia audiatur, interim in choro praesens ceneatur.

Cap. IX. Datur potestas Episcopo proximiori, non solum Ecclesias secularis exemptas, verum etiam eas, que nullius diaconi sunt, visitandi, quibuscumque privilegiis nihil obstantibus. Deinde sequenti

Cap. X. sic profectur: statuens generali regulam: Nec in his, ubi de visitatione aut morior correctione agitur, exemplio, aut illa inhibito, aut appellatio seu querela etiam ad Sedem Apostolicam interposita, executionem eorum, que ab his mandata, decreta, aut judicata fuerint, quo modo impedit aut suspendat.

Cap. XI. Quoniam privilegia & exemptiones, que variis titulis, plerique conceduntur, hodie perturbationem in Episcoporum jurisdictione excitare, & exemptionis occasionem laxoris vita probare dignoscuntur; hoc de causa Sacrum Concilium Episcopis autoritatem delegatorum Apostolicorum indulget, ut hoc titulo in eos, qui honorarios aliqui titulorum, Protonotariorum, Comitum Palatinorum, Capellanorum Regionum, aliorumque id genus titulorum decolorant, possine animadvertere, judicare, & canonicos penit coercere: exceptis illis, qui Ecclesie privilegiatis, & sacris militiis actu serviant. Si tamen hi quoque beneficia tenent Ecclesiastica, in his saltet erunt Episcopali subiecti iurisdictioni.

Cap. XII. Obtinentibus in Cathedralibus, aut Collegiis Ecclesie dignitates, canonicias, praebendas, aut portiones, non licet vigore cuiuscumque statuti, aut consuetudinis, ultra tres menses ab iisdem Ecclesie quilibet anno abesse: salvo nibilominus eorum Ecclesiarum constitutionibus, que longius servitum tempus requirunt. Aliquis primo anno privetur unusquisque dimidia parte fructuum, quo ratione etiam presentie aut residentie fecit sensu. Quod si iterum eadem usus fuerit negligientia, privetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit. Crescente vero contumacia, contra eos juxta sanctorum canonum constitutiones procedatur. Distributiones vero qui statim horis interfuerint, recipiant. Reliqui quavis collusione aut remissione exclusa, his careant, juxta Bonifacii VIII. decretum, quod incipit: Conuentudinem, quod sancta Synodus revocat in usum. Omnes vero per se, & non per substitutos divinae compellantur obire officia. Episcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti assistere & intervire debent Canonici, aliqui in choro ad psallendum instituto, hymnis & canticis Dei nomem reverenter, distincte devoteque laudare. Vestitu insuper decenti tam in Ecclesia, quam extra, assidue utantur. Ab illicitisque venationibus, aucupiis, choreis, tabernis, subsibus abstineant; atque ea morum integritate polleant, ut merito Ecclesie Senatus dici possint.

Comme-

Concilium Tridentinum oecumenicum.

411

Commemorata hoc capite Bonifacii VIII. Constitutio his concipiatur verbis sub tit. de Cler. non resid. in 6. Conuentudinem, que in quibusdam partibus incolit, qua Canonici & alii Beneficiati seu Clerici Cathedralium & aliarum Collegiarum Ecclesiarum distributiones quotidiana, que alias manuilla beneficia seu virtutalia nuncupantur, & tantum residentibus tribuantur, qualitercumque in civitatibus & aliis locis, in quibus ipsa consistunt Ecclesia, sint praesentes, licet Divinis Officiis non intersint, ex integro percipiunt, ac si continuo ipsi Ecclesie in eisdem Officiis deservirent, penitus improbatas; statuimus, ut distributiones ipse quotidiane, in quibuscumque rebus consistant, Canonici, ac alii beneficiatis & Clericis ipsarum Ecclesiarum, qui eisdem Officiis in ipsis Ecclesiis adserint, tribuantur, juxta Ecclesie cuiuslibet ordinationem ratione jam factam, senzaciendam. Qui vero alter de distributionibus ipsi quoquaque accepit, (exceptis illis, quo inservit, seu justa causa, & rationabilis corporalis necessitas, aut evidens Ecclesie utilitas excusaret) rerum sic receptarum dominum non acquirat, nec faciat eas suas, immo ad omnium restorationem: que contra nostram hujusmodi constitutionem receperit, teneatur. De distributionibus etiam pro defunctorum anniversarii decernimus obseruantur.

74. Plures uni Clerico praebendas conferri vetant primo Concilium Chalcedonense can. 10. deinde Nicenum secundum can. 15. Agathense can. 57. Epaonense can. 9. Lateranense sub Innocentio III. can. 29. Tridentinum sed. 7. cap. 4. & less. 24. cap. 17. & prefata Bonifacii VIII. constitutio. Itemque Joannis XXIII. extravagans, Execrabilis, de proband. Similis quoque habetur in c. veniens, & in c. Jacobus, de Simon. S. Thomas in Quodlibeticum questionum Operare, Quodlibet 7. art. 15. Theologice de ista questione distinguendo disputat: Utrum habere plures sine animarum cura praebendas sit peccatum mortale; supponit enim de pluribus praebendas animarum curam habentibus, regulariter atque ut plurimum esse mortale, contra jus divinum & naturale, nisi forte sint plures campestres ac infrequentes curae, exigui reditus, & convicibus, in quibus etiam unus idemque Curio potest jejunus plures in die Missas celebrare, ob Presbyterorum raritatem & incolarum paupertatem. Sic vero distinguunt Angelicus Doctor, ut legitur prohibito in c. veniens &c. Jacobus, de Simon.

75. Cap. XVII. Cum Ecclesiasticus ordo perversatur, quando unus plurium officia occupat Clericorum, sancte sacrificis canonicis cauim fuit, neminem oportere in duas Ecclesias conscribi. Verum, quoniam multi imprudentia affecta seipso, non Deum decipientes, ea que bene constituta sunt, varii artibus eludent, & plura simili beneficia obtinere non erubescunt; sancta Synodus debitam regendis Ecclesie disciplinam restituere cupiens, presenti decreto, quod in quibuscumque personis, etiam Cardinatibus honore fidejungit, mandato observari, statuit, ut in posterum unum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur; quod quidem si ad vitam eius, cui confertur, honeste suscitardam non sufficiat, liceat nibilominus aliud simplex officium, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri. Hacque ratione modo ad Cathedralibus Ecclesias, sed etiam ad alia omnia beneficia tam secularia, quam regularia quoquaque etiam commendata pertineant, cuiuscumque tituli, aut qualitatis existant. Illi vero qui in praesenti plures Parochiales Ecclesias, aut unam Cathedralem & aliam Parochiale obtinent, cogant omnino quibuscumque distributionibus actionibus ad vitam non obstantibus, via tantum Parochiali vel sola Cathedrali recenta, alias Parochiales infra spatium sex mensium dimittant: aliqui tam Parochiales, quam beneficia omnia, que obtinent, ipso jure vacare carent, ac tamquam vacantia libet aliis idoneis continentur, nec ipsi ante illa obinentes tutu conscientia fruuntur, nec post dictum tempus retinent. Optat autem sancta Synodus, ut resignantium necessitatibus commoda aliqua ratione, prout Summo Pontifici videbuntur, provideantur.

Sciendum est, in generali Concilio Lateranensi sub Alexander Papa III. constitutum fuisse, ut qui duobus aut pluribus provisus fuit incompatibilibus beneficiis, scilicet plures residentibus, aut animarum curas requirentibus, unum sibi, alii dimisissi, retineat; si autem posterior habens beneficium curat, aut residentie adnexum, aliud tale de novo accipiat, istud posterius collatum vacet ipso jure. Id refertur c. quia nonnulli, de Cler. non resid. Sed subsequuntur alterum Lateranense pariter generale Concilium sub Innocentio III. edixit, ut si quis habens beneficium, aliud novum priori incompatibile acquirat, confessio vacet primum, solumque retineat secundum. Quod si utrumque simul retineat, utrumque amittat. Iste habetur in capite, de multa 28. de probandis. Quod quia notabile est, ejus verba subiectio: De multa providentia fuit in Lateranensi Concilio prohibitum, ut nullus diversas dignitates Ecclesiasticas & plures Ecclesias parochiales recipere, contra distributiones, liceat plures praebendas habere: sine quibus circumstantiis licitum non est, quoniamcumque distributione intervenerit, eo quod dispensatio humana non exigit ligamen juris naturalis, sed solum ligamen juris positivo, quod per hominem statuitur, & per hominem dispensari potest. Et ex his de facilis potest patere responsio ad obiecta. Haec estenec Sanctus Thomas.

77. Sessionis hujus XXIV. Cap. 18. Mandatur Episcopis, ut beneficio animarum curae annecti vacanti, non aliter provideant quam per concursum, & per concurrentium examen accuratissimum, post publica ad id proclamata, & in scriptis affixa edicta; illeque post exactum ab ex-